Ministerstwo
Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Zuzanna Rudzińska - Bluszcz

BK-VII.0520.290.2024
Warszawa, 31 stycznia 2025 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 4761 złożoną przez Panią Posłankę Paulinę Matysiak *w sprawie ułatwienia procedury pozyskiwania zaświadczeń o niekaralności przez rodziców uczestniczących w zajęciach szkolnych oraz wyjazdach jako opiekunowie*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje, które pozostają we właściwości Ministra Sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. *o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1802, dalej: **ustawa**), przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi na pracodawcy lub innym organizatorze takiej działalności oraz na osobie, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub która ma być dopuszczona do takiej działalności, ciążą określone obowiązki:

1. pracodawca lub inny organizator uzyskuje informacje, czy dane osoby, o której mowa w ust. 1, są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw

przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze;

2. osoba, z którą ma być nawiązany stosunek pracy lub, która ma być dopuszczona do działalności, przedkłada pracodawcy lub innemu organizatorowi informację z Krajowego Rejestru Karnego w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939). Obowiązek ten dotyczy także przedstawienia informacji z kraju obywatelstwa (gdy zobowiązany jest cudzoziemcem) oraz z państwa, gdzie zobowiązany zamieszkiwał w ciągu ostatnich 20 lat.

Obowiązek, o którym mowa w pkt 2 został wprowadzony ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. *o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1606). Było to konieczne, albowiem w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, nie są umieszczane informacje o wszystkich przestępstwach z rozdziału XXV.

Obowiązki wynikające z art. 21 ustawy są realizowane przed nawiązaniem z osobą stosunku pracy związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem itp. albo przed dopuszczeniem osoby do działalności związanej z wychowaniem, edukacją itp. Ustawa, w obecnym brzmieniu, nie daje podstawy prawnej do powtarzania sprawdzania w trakcie trwania stosunku pracy lub działalności.

Rodzice, którzy opiekują się innymi dziećmi m.in. na wycieczce szkolnej czy podczas wyjść na basen - wykonują czynności takie jak nauczyciel lub wychowawca, z tym, że nie są zatrudnionymi w celu wykonywania pracy, a dopuszczonymi do działalności. Opieka sprawowana na takich warunkach wchodzi więc w zakres pojęcia „dopuszczenia do działalności”, o której mowa w art. 21 ustawy.

Od 1 października 2017 r. do 15 lutego 2024 r. rodzice, którzy mieli opiekować się dziećmi, zgodnie z art. 21 ust. 1 w brzmieniu sprzed 15 lutego 2024 r., powinni byli być sprawdzeni przed dopuszczeniem do tej działalności w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze. Od dnia 15 lutego 2024 r. mają przedstawić także informację o karalności.

W obecnym stanie prawnym, dla usprawnienia aktywności w placówkach, rekomendujemy, aby ustalić na początku roku szkolnego rodziców, którzy będą mieli opiekować się dziećmi podczas wydarzeń organizowanych przez placówkę i dokonać ich sprawdzenia poprzez uzyskanie informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym lub z Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze oraz pozyskanie danych o karalności. Po przejściu pozytywnej weryfikacji będą mogli być dopuszczeni do działalności w danym roku szkolnym.

Jednocześnie, w związku z wnioskami płynącymi z monitoringu ustawy, Ministerstwo Sprawiedliwości przygotowało projekt zmiany ustawy (projekt nr UD 176). W projekcie przewidziano m.in. wprowadzenie słownika pojęć, które w praktyce budzą największe wątpliwości np. zwroty użyte w art. 21 ustawy „inny organizator" oraz „inna działalność". Pozwoli to na właściwą identyfikację adresatów obowiązków określonych w ustawie.

Na podstawie analiz poszczególnych aktów prawnych zawierających regulacje dotyczące wykonywania działań z udziałem dzieci oraz uwzględniając uwarunkowania psychologiczne i emocjonalne dzieci, zaproponowano modyfikację katalogu przestępstw, za których skazanie powinno wykluczać z pracy z dziećmi. Są to:

- przestępstwa umyślne przeciwko życiu i zdrowiu,
- przestępstwa przeciwko wolności z wyłączeniem przestępstw określonych w art. 192 i 193 Kodeksu karnego oraz odpowiadającym tym przestępstwom czynom zabronionym określonym w przepisach prawa obcego,

- przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności,
- przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece, z wyłączeniem przestępstw określonych w art. 206 i 209 Kodeksu karnego oraz odpowiadającym tym przestępstwom czynom zabronionym określonym w przepisach prawa obcego,
- przestępstwa określone w rozdziale 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz odpowiadającym tym przestępstwom czynom zabronionym określonym w przepisach prawa obcego.

W projekcie przewidziano również szczególną regulację dla rodziców lub opiekunów dopuszczanych do innej działalności organizowanej przez jednostkę, do którego uczęszcza małoletnie dziecko tego rodzica lub opiekuna. Proponuje się odstąpić od wykonywania obowiązków związanych z przedkładaniem informacji z Rejestru z dostępem ograniczonym oraz z Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 lub informacji z Krajowego Rejestru Karnego, na rzecz zobligowania rodzica lub opiekuna do złożenia pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenia o tym, że: jego dane nie są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, a także, że nie był prawomocnie skazany za przestępstwa wymienione, o których mowa powyżej lub odpowiadające im czyny zabronione w przepisach prawa obcego.

Projektowana nowelizacja przewiduje także zmianę w ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 276) przez dodanie przepisu, na mocy którego określone osoby zostaną zwolnione od obowiązku uiszczenia opłaty za wydanie z Rejestru informacji. Mają to być:

1) wolontariusze, którzy wykonują świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
2) uczniowie lub studenci odbywający obowiązkowe praktyki w ramach programu nauczania szkoły lub studiów na uczelni wyższej.

Z pełnym zakresem planowanej zmiany ustawy można się zapoznać pod tymi adresami:
https://www.gov.pl/web/premier/projekt-ustawy-o-zmianie-ustawy-o-przeciwdzialaniu-zagrozeniom-przestepczoscia-na-tle-seksualnym-i-ochronie-maloletnich-oraz-niektorych-innych-ustaw

https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/zmiany-w-tzw-ustawie-kamilka2

W odniesieniu do pytania o działania zmierzające do ułatwienia uzyskiwania zaświadczeń z Krajowego Rejestru Karnego, wskazuję, że Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi prace nad wdrożeniem nowej e-usługi uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego w wersji 2.0 (eUsługa KRK 2.0). Przewidywany termin wdrożenia eUsługi KRK 2.0 to 30 czerwca 2025 r.

Powyższy termin jest tożsamy z planowaną datą wejścia w życie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 października 2023 r. w sprawie sposobu i trybu udzielania informacji o osobach oraz o podmiotach zbiorowych z Krajowego Rejestru Karnego, udzielanych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, sposobu zakładania konta użytkownika i konta instytucjonalnego dla informacji udzielanych na zapytanie lub wniosek oraz zakresu informacji o osobie lub o podmiocie zbiorowym udzielanej na żądanie (Dz. U. poz. 2469 ze zm.), stanowiącego podstawę dla funkcjonowania nowej e-usługi. eUsługa KRK 2.0 w pełni zastąpi obecnie wykorzystywaną elektroniczną usługę eKRK (ekrk.ms.gov.pl) i zostanie udostępniona na platformie usług elektronicznych Ministerstwa Sprawiedliwości - Portal Rejestrów Sądowych. Termin wdrożenia eUsługi KRK 2.0 jest zależny w dużej mierze od finalizacji realizowanych prac deweloperskich.

Rozwiązanie, które przygotowuje Ministerstwo Sprawiedliwości ma na celu zapewnienie pełnej obsługi postępowania w zakresie wydawania zaświadczeń z Krajowego Rejestru Karnego, tj. z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 276), jak i ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r, poz. 572).

Docelowo planuje się, aby z wykorzystaniem eUsługi KRK 2.0 możliwe było m.in. składanie wniosków/zapytań zarówno przez osoby fizyczne, jak i podmioty instytucjonalne, złożenie wniosku/zapytania przez pełnomocnika osoby fizycznej lub przedstawiciela ustawowego osoby fizycznej lub podmiotu, odbiór informacji z Krajowego Rejestru Karnego i informacji z rejestrów karnych państw obcych, składanie oraz odbiór pism w postępowaniach toczących się na podstawie złożonych wniosków/zapytań (w tym m.in.: zawnioskowanie o zwrot przez organ administracji nienależnej lub nadmiarowo pobranej opłaty; wycofanie wniosku/zapytania wraz z żądaniem zwrotu opłaty; żądanie wydania ponownego zaświadczenia; wniesienie ponaglenia na bezczynność organu; wniesienie skargi na treść zaświadczenia; złożenie wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy), wniesienie opłaty z tytułu wydania zaświadczenia, wnioskowanie o wydanie formularza wielojęzycznego, doręczenie zaświadczenia/pisma wnioskodawcy i weryfikacja doręczonego zaświadczenia. Jednocześnie, mając na względzie zgłaszane problemy z uzyskiwaniem informacji z Krajowego Rejestru Karnego przez nauczycieli, Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzega możliwość usprawnienia tego procesu.

Poza realizacją powyższych funkcjonalności, zapewniających zgodność wdrażanego rozwiązania z przepisami prawa dotyczącymi pozyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego jednym z głównych celów zmiany jest zapewnienie automatycznego udzielania informacji w odpowiedzi na niektóre typy zapytań i wniosków.

Dzięki wdrożeniu eUsługi KRK2.0 usprawniony zostanie proces zakładania kont osób fizycznych i podmiotów instytucjonalnych chcących pozyskać zaświadczenie o osobie lub o podmiocie zbiorowym z Krajowego Rejestru Karnego. Logowanie do systemu będzie realizowane przy pomocy powszechnie znanych i stosowanych środków identyfikacji elektronicznej np. Aplikacji mObywatel, bankowości elektronicznej czy Profilu zaufanego. Uproszczony zostanie także proces składania wniosków za pośrednictwem eUsługi poprzez możliwość zapisania swoich danych na koncie użytkownika, dzięki której nie będzie konieczne każdorazowe wypełnianie formularza wniosku. Wprowadzone zostaną także predefiniowane cele, dzięki którym zapytujący (wnioskujący) będzie mógł wybrać konkretne postępowanie, na potrzeby którego uzyskuje zaświadczenie,

np. do pracy jako nauczyciel, kierowca lub jako agent ubezpieczeniowy. Lista celów będzie stale aktualizowana w oparciu o zmieniające się i nowe przepisy prawa, które stanowią (stanowić będą) podstawę do wystąpienia o informację z Krajowego Rejestru Karnego.

Zostanie przyspieszone udzielanie odpowiedzi z Rejestru poprzez wdrożenie nowych procesów w systemie KRK 2.0, w tym takich, które w niektórych przypadkach pozwolą na automatyczne wydawanie zaświadczeń. Informacje z Rejestru będą dostarczane w formie dokumentu elektronicznego w postaci pliku PDF opatrzonego pieczęcią elektroniczną Ministra Sprawiedliwości. Ułatwi to odbiorcom posługiwanie się zaświadczeniem doręczonym w takiej formie oraz zapewni integralność i autentyczność dokumentu.

Zostaną także wprowadzone powszechnie stosowane kody QR do weryfikacji otrzymanych zaświadczeń, co dodatkowo zwiększy transparentność i wiarygodność świadczonych usług. Ponadto zaświadczenie zyska nową szatę graficzną dzięki czemu informacje prezentowane będą w przejrzysty i zrozumiały sposób. Zapewniona zostanie również dostępność cyfrowa systemu, dlatego osoby z niepełnosprawnościami lub mniej zaawansowane technologicznie będą mogły szerzej korzystać z usługi.

Dodatkowo, w celu zabezpieczenia bieżącego funkcjonowania systemu eKRK, w Ministerstwie Sprawiedliwości finalizowane są prace nad wdrożeniem oprogramowania klasy RPA (robotic process automation) w zakresie automatyzacji niektórych czynności realizowanych w procesie udzielania odpowiedzi na zapytania i wnioski otrzymywane tym systemem. Rozwiązanie to, w czasie budowy eUsługi KRK 2.0, pozwoli uniknąć problemów z opóźnieniami w wydawaniu zaświadczeń przy zachowaniu realizacji wszystkich funkcjonalności systemu eKRK i norm prawnych regulujących funkcjonowanie Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego i samego Rejestru.

W nawiązaniu natomiast do wskazywanych przez Panią Posłankę rozwiązań typu eWUŚ i automatycznego oraz w czasie rzeczywistym weryfikowania informacji o karalności

pomiędzy szkołami a Krajowym Rejestrem Karnym Ministerstwo przekazuje poniższe informacje.

W obecnym stanie prawnym dyrektorzy szkół nie mają uprawnienia do odpytywania o karalność (informację o osobie z Krajowego Rejestru Karnego) rodziców. Natomiast tego typu rozwiązanie, automatyczne pozyskiwanie danych w czasie rzeczywistym pomiędzy szkołami a Krajowym Rejestrem Karnym, proponowane było ówczesnemu Ministerstwu Edukacji i Nauki w 2021 r.

Obecny tryb uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego przez nauczycieli nawiązujących stosunek pracy reguluje art. 10 ust. 8a ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 ze zm.). W praktyce oznacza to, że nauczyciel jest zobowiązany do przedłożenia uzyskanego zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego dyrektorowi szkoły, w której podejmuje zatrudnienie.

Dostrzegając, że jest to dość uciążliwy obowiązek nałożony na nauczycieli, a skala zjawiska jest masowa, Ministerstwo Sprawiedliwości proponowało podjąć prace zmierzające do zniesienia obowiązku uzyskiwania informacji z Krajowego Rejestru Karnego bezpośrednio przez nauczycieli, z jednoczesnym zapewnieniem weryfikowania wymogu stawianego nauczycielom, w postaci nie bycia skazanym prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, w innym trybie.

Możliwości realizacji powyższego Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzegało w integracji systemów teleinformatycznych Krajowego Rejestru Karnego oraz Centralnego Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych (CROD), a ogólnym założeniem było zainicjowanie procesu sprawdzenia w Krajowym Rejestrze Karnym jednocześnie przy weryfikacji danych nauczyciela w CROD. Propozycję współpracy w zakresie analizy możliwości i celowości integracji systemu CROD i ST KRK Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego przedłożyło do Ministerstwa Edukacji Narodowej (dawniej: Ministerstwo Edukacji i Nauki) 27 stycznia 2021 r., natomiast zagadnienie to nie było kontynuowane.

Weryfikacja w Krajowym Rejestrze Karnym, co do zasady odbywałaby się w czasie rzeczywistym w sposób zautomatyzowany niewymagający udziału pracownika obsługującego ten Rejestr. Efektem takiej integracji miało być wyeliminowanie z obiegu tradycyjnie składanych wniosków dotyczących nauczycieli, co przekładałoby się na zmniejszenie ilości obsługiwanych klientów.

Powyższe rozwiązanie wymagałoby jednak analizy pod kątem wdrożenia i wykorzystania z gestorem systemu CROD. Jednocześnie należy zauważyć, że Ministerstwo Sprawiedliwości odbyło 2 spotkania z Centralnym Ośrodkiem Informatyki w zakresie ewentualnej integracji Krajowego Rejestru Karnego z aplikacją mObywatel oraz wystosowało do Ministerstwa Edukacji Narodowej pismo z 4 grudnia 2024 r. (B-KRK-V.7400.1.2024), w którym również odniesiono się do propozycji z 2021 r. dotyczącej Centralnego Rejestru Orzeczeń Dyscyplinarnych.

Podkreślenia wymaga także to, że obecnie kluczowym zagadnieniem byłaby także potencjalna konieczność uwzględnienia, w harmonogramie prac rozwojowych realizowanych w Biurze Informacyjnym Krajowego Rejestru Karnego, ewentualnego kolejnego obszaru prac, poza wskazaną wyżej eUsługą KRK 2.0 oraz przedsięwzięciem integracji ST KRK z unijnym systemem rejestrującym skazanych obywateli państw trzecich tj. ECRIS-TCN. Obydwa wskazane przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane w IV kwartale 2025 r. – I kwartale 2026 r.

Na marginesie wskazuję, że wejście w życie ustawy Kamilka znacząco zwiększyło obciążenie pracą Biura Informacyjnego Krajowego Rejestru Karnego, szczególnie w zakresie obsługi wniosków i zapytań o udzielenie informacji za pośrednictwem eKRK.

Od stycznia 2024 r. do 25 listopada 2024 r. Biuro zrealizowało ponad 685 tysięcy spraw, co stanowi wzrost o 47 % w porównaniu do liczby spraw obsłużonych w całym 2023 roku (464 828), co równocześnie przełożyło się na znaczące wydłużenie czasu oczekiwania na odpowiedź.

W porównaniu do średniego miesięcznego wpływu stanowiącego ok. 38 tys. wniosków w 2023 roku, w 2024 roku miesięczny wpływ w pierwszych pięciu miesiącach wyniósł już ok. 47 tys. spraw.

Największe obciążenie miało miejsce między czerwcem a listopadem 2024 r., gdy wpłynęło 454 310 spraw, co odpowiadało następującym miesięcznym wartościom:

- czerwiec: 48 163,
- lipiec: 55 877,
- sierpień: 81 701,
- wrzesień: 125 117,
- październik: 92 727,
- listopad (do 25.11): 50 725.

Wskazać jednocześnie należy, że z końcem grudnia 2024 r. Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego wyszło z zaległości związanych z wdrożeniem ustawy Kamilka.

Z wyrazami szacunku
Zuzanna Rudzińska-Bluszcz
Podsekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/